

дослідження економічного становища нашої держави і прийняття кардинальних рішень щодо його покращення. В інтересах реального соціально-економічного підйому Україні необхідно переглянути урядовий курс і провести реформи в структурній, промисловій, валютній політиці й у використанні зовнішньо-економічних зв'язків.

Список літератури:

1. Указ президента України про стратегію національної безпеки України із внесеними змінами від 08.06.2012, № 389/2012.
2. Тимошенко О.В. Основні напрями зміцнення фінансової безпеки України / О.В.Тимошенко // Економіка та управління національним господарством. Науковий збірник. – 2014. – С. 155.

Олена ШАКО

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ВІДХОДІВ: ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА ТА УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Відпрацьованість, переповненість більшості з полігонів відходів та їх невідповідність вимогам екологічної безпеки в Україні обумовлює необхідність пошуку інструментів зниження обсягів утворення відходів та джерел фінансування заходів з їх утилізації та знешкодження. Для вирішення цих завдань в європейських країнах успішно використовується екологічний податок на відходи.

Вдосконалення системи управління відходами визнається сьогодні важливим завданням у сфері охорони довкілля як в країнах-членах ЄС так і в Україні. В зазначеній системі податок на відходи займає важливе місце, адже в комплексі з іншими інструментами він створює стимули до зменшення обсягу відходів, що розміщуються на полігонах та надає цінові переваги для екологічно більш сприятливих методів поводження з ними.

Податок у європейських країнах, як і в Україні почали запроваджувати в 90-х рр. після усвідомлення суспільством нагальності вирішення проблеми відходів. В цей час, внаслідок значного підвищення рівня добробуту в країнах ЄС було досягнуто найбільший темп зростання відходів 19 %. Вже на початку 2000-х рр. темпи уповільнились як в європейських так і в інших розвинених країнах зони ОЕСР. Сьогодні, обсяг побутових відходів перевищує приблизно 660 млн тонн і складає в середньому 530 кг відходів на рік на особу.

В Україні відповідно до офіційних статистичних даних, утворюється менше відходів ніж у розвинених країнах. Це обумовлено в першу чергу недосконалою системою обліку відходів, наявністю стихійних звалищ, а також низьким рівнем життя населення та меншими витратами домогосподарств на кінцеве споживання.

Екологічні податки зіграли значну роль в уповільненні темпів росту відходів та збільшення рівня їх переробки. Найбільша частка відходів, які проходять вторинну переробку за даними [1] в Німеччині (62,5 %), Голландії (60,7 %), Бельгії (56,6 %), Швейцарії (50,1 %), Данії (42,7 %), Норвегії (41,0 %). В зазначених країнах інша частина відходів використовується для рекуперації, тобто рівень повторного використання складає практично 100 %. В Україні утилізується лише 30 % промислових відходів та 4 % побутових [8].

Вперше такі податки було запроваджено в Данії та Нідерландах, а в даний час вже в 19 країнах ЄС³⁰ для сприяння у виконанні основного завдання у сфері поводження з відходами – скорочення їх обсягу і переходу з захоронення побутових відходів на їх переробку, вторинне використання або рекуперацію. За винятком деяких регіонів Іспанії побутові відходи входять до об'єкту оподаткування у всіх країнах ЄС, в яких запроваджено такий податок.

³⁰ В Австрії, Бельгії, Болгарії, Чехії, Данії, Естонії, Фінляндії, Франції, Ірландії, Італії, Латвії, Нідерландах, Норвегії, Польщі, Португалії, Словенії, Іспанії, Швеції, Великобританії

Частка надходжень від податків на відходи у доходах бюджету в середньому за країнами ЄС складає 0,049%, в абсолютному вираженні - 2,1 млрд в 2011 р. Найбільшою є частка в таких країнах, як Естонія (0,243), Великобританія (0,174), Чехія (0,128), найменша – в Швеції (0,008), Данії (0,009) та Іспанії. З приведених даних можна побачити, що значення України 0,117 % відповідає четвертому рангу з приведених країн. Проте, якщо порівняти надходження за їх абсолютним значенням, то в Україні податки на відходи в 1,7 разів менші ніж у середньому за країнами ЄС.

Про ефективність застосування будь-якого виду екологічних податків, як зазначає Новицька Н.В. свідчать тенденції поступового зростання надходжень на першому етапі застосування, а потім поступового їх скорочення з одночасним скороченням бази оподаткування [2]. Саме такі тенденції можна простежити в Данії (надходження скоротились в 5,8 р. порівняно з 1993 р. і в 3 р. порівняно з 2000 р.), в Естонії (в 1,9 р. порівняно з 2008 р.), у Франції (на 12,9 % порівняно з 2002 р.), в Італії (в 1,7 р. порівняно з 2000 р.), в Нідерландах (в 4,2 рази порівняно з 2006 р.), в Словенії (в 1,7 рази порівняно з 2004 р.). Такі тенденції можна пояснити ерозією бази оподаткування, яка відбулась внаслідок дії ефекту заміщення екологічного оподаткування на поведінку економічних агентів на ринку [2]. Даний ефект податку проявився через вибір податковими агентами та платниками інших форм поведінки з відходами, відмінних від розміщення на полігонах та раціональне використання ресурсів. Зниження надходжень відбулось навіть за тими складовими бази оподаткування, за якими було підвищено ставки. Позитивна динаміка надходжень через збільшення ставок була в Чехії, Ірландії, Польщі, Португалії, Великобританії, що може свідчити про початок в цих країнах процесу ерозії бази оподаткування. Таким чином, співставлення темпів росту податкового навантаження і структурних зрушень поведінки з відходами показало, що екологічні податки зіграли значну роль в уповільненні темпів росту відходів та збільшення рівня їх переробки в європейських країнах.

Список літератури:

1. Environment at a Glance 2013: OECD Indicators, Paris: OECD Publishing.– 2013. – 108с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264185715-en>.
2. Новицька Н. В. Особливості застосування екологічних податків в національних податкових системах / Н. В. Новицька // Науковий вісник Національного університету ДПС України. – 2014. – № 1 (64). – С. 338–245.

Антон ШЕВЧУК

Тернопільський національний економічний університет

ДОЦІЛЬНІСТЬ РОЗРАХУНКУ ЕКОНОМІЧНОГО КАПІТАЛУ БАНКУ

В даний час економічний капітал є одним з нововведень для банківського сектора. Ця тема активно обговорюється представниками банківської сфери у всьому світі. Дослідженню проблем формування, оцінки та доцільності розрахунку економічного капіталу банку присвячені праці багатьох провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів: М.Д. Алексєєнка, З.В. Васильченко, О.В. Васюренка, А.П. Вожжова, О.В. Дзюблюка, В.І. Мітенка, А.М. Мороза, М.І. Савлука, а також: В.І. Колесникова, А.М. Косого, О.І. Лаврушина, П.І. Самуельсона, А.Ю.Сімановського, Дж.Ф. Сінкі, В.М. Усоскіна, Д.Хаймана, П.Хейне та ін.

Банки, надаючи позики клієнтам, беруть на себе ризики втрат. Від ризиків банк захищається в першу чергу доходами, які він отримує від боржників у вигляді процентів, комісійних. Оскільки ризики різних боржників різні, то і доходи для їх покриття повинні бути різні, що відображається в ціні кредиту – ціні довіри до боржника. Тому ці ризики, які покриваються цінами називають очікуваними (expected, EL), а втрати, які перевищують нормальні очікувані втрати, які передбачені і ціною і обсягом сформованих резервів відносяться до категорії неочікуваних (unexpected, UL) втрат. Вони повинні відшкодовуватися капіталом банку, і носять назву економічного капіталу [1].